

ՍԱՂՄՈՍ 104

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍՏՐՈՖ ԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐ

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
ՏԻՐՈՋ հոգածու- թյունը Իր ամբողջ գործերի վրա <u>MT ներածություն</u> <u>Տկա</u>	Փառք գերիշխան ՏԻՐՈՋԸ Իր ստեղծագործության և հոգատարության համար	Օրհներգ Արարիչ Աստծուն	Փառաբանություն Արարչին	Արարչագործության փառքերը
104:1-4	104:1-2 104:3-4	104:1-4	104:1-4	104:1-2ա 104:2բ-4
104:5-9	104:5-9	104:5-9	104:5-9	104:5-6 104:7-9
104:10-13	104:10-13	104:10-13	104:10-12 104:13-15	104:10-12 104:13-15
104:14-17	104:14-18	104:14-23	 104:16-18	 104:16-18
104:18-23	 104:19-23		 104:19-23	 104:19-21 104:22-23
104:24-26	104:24-26	104:24-26	104:24-26	104:24 104:25-26
104:27-30	104:27-30	104:27-30	104:27-30	104:27-28 104:29-30
104:31-35	104:31-32 104:33-35բ 104:35գ-դ	104:31-35	104:31-32 104:33-35բ 104:35գ-դ	104:31-32 104:33-35բ 104:35գ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՐՐՈՐԳ ՅԻԿԼ («Մուրբ Գիրքը ճիշտ կարդալու ուղեցույց»)
ԸՍՏ ՊԱՐԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳՐԻ ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՆՊԱՏԱԿԻ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

Սա սերտողության ուղեցույց մեկնությունն է, որը նշանակում է, որ դուք եք պատասխանատու Աստվածաշնչի ձեր մեկնության համար: Մեզնից յուրաքանչյուրը պետք է քայլի իր ունեցած լույսի

ներքո: Մեկնաբանության մեջ հերթականությունը հետևյալ կերպ է՝ դուք, Աստվածաշունչը և Սուրբ Հոգին: Դուք չպետք է այն զիջեք որևէ մեկնաբանի:

Մեկ անգամ նստելով կարդացեք ամբողջ գլուխը: Գտեք թեմաները: Համեմատեք ձեր թեմաների բաժինները հինգ ժամանակակից թարգմանությունների հետ: Պարբերությունները ներշնչանքով չեն կատարված, սակայն դրանք կարևոր են բնագրի հեղինակի նպատակին հետևելու համար, որը հանդիսանում է մեկնաբանության սիրտը: Յուրաքանչյուր պարբերություն ունի միայն մեկ թեմա:

ՀԱՄԱՏԵՔՍԱՅԻՆ ՀԱՄԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ա. Ակնհայտ է, որ Սաղմոս 103 և 104 ձևավորում են աստվածաբանական զույգ: Սա անսովոր է Սաղմոսների համար: Սա կարելի է տեսնել, քանի որ բացման և փակման խոսքերը ճիշտ նույնն են («օրհներ», *Piel* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ): Աստվածաբանական այս զույգի կարևորությունը հնարավոր է կայանում է այս Սաղմոսների երկու ընդհանուր թեմաներում՝

1. Սաղմոս 103-ը ՅԱՀՎԵԻ սիրո ուխտն է որպես Փրկիչ
2. Սաղմոս 104 ցույց է տալիս Աստծուն (*Էլոհիմ*) որպես Արարիչ, Հոգացող և Պահապան: Հրեաներն ասում են, որ Սաղմոս 103 նկարագրում է ՅԱՀՎԵԻԻ Իր ուխտի ողորմության մեջ, իսկ Սաղմոս 104 նկարագրում է *Էլոհիմին* որպես Արարիչ: Սա շատ ավելի լավ է բացատրում այս տերմինները, քան այն ինչ տեսնում ենք JEDP տեսության մեջ, որպես քննադատության աղբյուր, որը շատ հայտնի էր 19-րդ դարում:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ, Գ, Դ

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՀՆԳԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՎԵՐՑՎԱԾ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

Բ. Այս Սաղմոսը շատ նման է եգիպտական *Աթոնին* ուղղված մի երգի (ANET 369-371), Ախենատեն IV-ի կողմից (Ք. Ա. 1375-1357): Չնայած որ նմանություն կա, առկա են նաև ակնհայտ տարբերություններ: Մենք գիտենք, որ Իմաստասիրական Գրականությունը ՆՄԱ-ի շատ մշակույթներում տարածված էր, և հնարավոր է դիտավորյալ փոխառություն լինի եգիպտական արևի աստծուն նվիրված երգի և Սաղմոս 103 և 104-ում Արարիչ Փրկիչ Աստծուն նվիրված երգերի միջև:

ՀՄԱ-ի զուգահեռների համար տես՝

1. IVP *Աստվածաշնչյան Հիմունքների Մեկնություն*, էջ՝ 548-550
2. *Աստվածաշնչի խոսքերը*, էջ՝ 277-278
3. *Աստվածաշնչի դժվարությունների հանրագիտարան*, էջ՝ 239-240
4. *Հնագույն Մերձավոր Արևելյան մտածողությունը և ՀԿ-ը. երբայերեն Աստվածաշնչի հայեցակարգային աշխարհի ներկայացում*, էջ՝ 165-199

Գ. Ինչ-որ առումով տարօրինակ է, որ Աստծո գիտակից ստեղծագործությունը (տես՝ Փիլ. 2:10), թե՛ հրեշտակները և թե՛ մարդիկ, ինչ-որ տեղ չեն շեշտադրվում Սաղմոս 104-ում: Իրականում Սաղմոս 104:4-ի երբայերեն տեքստը կարծես թե նկատի է ունենում բնության տարրերին և ոչ թե հրեշտակային աշխարհը: Մարդկությունը կարճ ակնարկվում է Սաղմոս 104:14-ում և 23-ում, սակայն հպանցիկ և ոչ թե որպես կարևոր կետ:

Դ. Այս Սաղմոսը կարծես թե արտացոլում է Ծննդոց 1-ին գլուխը՝

1. Օր 1, Ծննդ. 1:1, երկինքները – Սաղմ. 104:1-4
2. Օր 2-3, Ծննդ. 1:6-9, ցամաքը – Սաղմ. 104:5-9
3. Օր 3, Ծննդ. 1:10-17, կերակուր և ջուր – Սաղմ. 104:13-17
4. Օր 4, Ծննդ. 1:14-19, արև և լուսին – Սաղմ. 104:19-23
5. Օր 5, Ծննդ. 1:20-23, թռչուններն ու ձկները – Սաղմ. 104:24-26
6. Օր 6, Ծննդ. 1:24-26, կենդանիներն ու մարդիկ – (տես՝ վերևում կետ Գ.)
7. Օր 6, Ծննդ. 1:29-31, Աստծո հոգածությունը – Սաղմ. 104:27-30

8. Օր 7, Ծննդ. 2:1-3, հանգստի օրը – Սաղմ. 104:31-34
9. 7-րդ օրից հետո (այսինքն՝ Ծննդոց 3-ի անկումը) – Սաղմ. 104:35

ԲԱՌԵՐԻ ԵՎ ԱՐՏԱՀԱՅՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 104:1-4

¹Օրհնի՛ր ՏԻՐՈՉԸ, ո՛վ իմ անձ:

Ո՛վ ՏԵՐ, իմ Աստված, Դու խիստ մեծ ես .

Փառք ու մեծափառություն ես հազած .

²Լույսը հանդերձի պես ես հազնում,

Երկինքը տարածում ես վարագույրի պես:

³Նա իր վերնատների գերանները ջրերի վրա է հիմնում,

Ամպերն իրեն կառք է դարձնում, շրջում է քամու թևերի վրա:

⁴Իր հրեշտակներին հոգիներ է դարձնում

Իր սպասավորներին՝ կրակի բոց:

104:1 «Օրհնի՛ր ՏԻՐՈՉԸ, ո՛վ իմ անձ» Այսպես են սկսում և ավարտվում Սաղմոս 103 և 104-ը (այսինքն՝ *Piel* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆՆԵՐ): Սա փառաբանություն է ՅԱՀՎԵԻՆ Իր ամենաբարձր ստեղծագործության ամբողջ ելությունից (մարդիկ, տես՝ Ծննդ. 1:26-27):

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. *NEPHESH*

❖ «Ո՛վ ՏԵՐ, իմ Աստված, Դու . . . ես» Սաղմոս 104 ունի երկու ՎԱՂԱԿԱՏԱՐՆԵՐ, որոնք նկարագրում են Աստծուն (բառացի՝ Ո՛վ ՅԱՀՎԵ, իմ *Eynush*), որին հետևում են յոթ ԴԵՐԲԱՅՆԵՐ, որոնք նկարագրում են Նրա գործողությունները:

1. Դու խիստ մեծ ես – BDB 152, KB 178, *Qal* ՎԱՂԱԿԱՏԱՐ, տես՝ 2 Օր. 3:24, 2 Թագ. 7:22, 1 Մնաց. 16:25, Սաղմ. 35:27, 40:16, 48:1, 70:4, 86:10, 96:4, 145:3, Սաղ. 1:5
2. Դու հազել ես – BDB 527, KB 519, *Qal* ՎԱՂԱԿԱՏԱՐ
ա. փառք (BDB 217, Հոբ 40:10, Սաղմ. 96:6)
բ. մեծափառություն (BDB 214, Սաղմ. 93:1)

Սաղմոս 104:2-4 թվարկում է երկնային տիրույթում սկզբնական ստեղծագործության ընթացքում Նրա գործերը:

1. Նա իրեն ծածկում է լույսով – BDB 741, KB 813, *Qal* ԴԵՐԲԱՅ, տես՝ Սաղմ. 36:9, Դան. 2:22, 1 Տիմ. 6:16, Հակ. 1:17, 1 Հովհ. 1:5
2. Նա տարածում է երկինքը – BDB 639, KB 692, *Qal* ԴԵՐԲԱՅ, տես՝ Հոբ 9:8, 37:18, Ես. 40:22, 42:5, 45:12, Երեմ. 10:12, Չաք. 12:1, տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԵՐԿԻՆՔ
3. Նա իր վերնատների գերաններն է հիմնում – BDB 900, KB 1138, *Piel* ԴԵՐԲԱՅ
4. Նա ամպերն իրեն կառք է դարձնում – BDB 962, KB 1321, *Qal* ԴԵՐԲԱՅ
5. Նա շրջում է քամու թևերի վրա – BDB 229, KB 246, *Piel* ԴԵՐԲԱՅ, տես՝ 2 Թագ. 22:11, Սաղմ. 18:10
6. Նա քամուն Իր պատգամաբերն է դարձնում – BDB 793, KB 889, *Qal* ԴԵՐԲԱՅ (այսինքն՝ հրեշտակներին, տես՝ Եբր. 1:7):
7. Իր սպասավորներին դարձնում է կրակի բոց – ԲԱՅԸ #6
ա. կրակի բոց – BDB 529, KB 521, *Qal* ԴԵՐԲԱՅ, տես՝ Սաղմ. 148:8
բ. սպասավորներ – BDB 1058, KB 1661, *Piel* ԴԵՐԲԱՅ

104:2 «Լույսը հանդերձի պես ես հազնում» Քանի որ Սաղմոսներում այլ տեղ ակնարկը Ծննդոց 1-ին է վերաբերում, մենք կամենում ենք սա դիտարկել որպես թե Ծննդ. 1:3-5-ին նկատի ունեցող

համար, սակայն ուշադրություն դարձրեք, որ Աստված է նկարագրվում, որպես լույսով ծածկված, այլ ոչ թե անձն ու դատարկ երկիրը:

Լույսը ճշմարտության, բժշկության, հայտնության և բարության մասին պարբերաբար կրկնվող թեմա է: Աստված հագնում է լույսը և խոսում է այն մեր աշխարհից ներս:

❖ **«վարագույրի պես»** Սա հնագույն Մերձավոր Արևելքում տարածված հասկացություն է (տես՝ Ես. 42:5, Հոր 9:8, Սաղմ. 104:)2, Երեմ. 10:12, 51:15, Չաք. 12:1: Եգիպտական *Մեռյալների Գրքում* երկինքը նկարագրվում է որպես «կեղև»: Ռիգ Վեդայում երկինքը նկարագրվում է որպես «ծածկոցի պես սփռված»: Սա պարզապես երկրագնդից վերև երկնականարի մասին նկարագրություն է (այսինքն՝ այս մոլորակի մթնոլորտը):

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ (այսինքն՝ գմբեթ, կամար, կեղև)

104:3ա Սա խոսում է երկրի հիմնաքարերի վրա նստած պյունների մասին (տես՝ Սաղմ. 24:2, 104:5, Հոր 38:4), որոնց վրա հանգչում են (տես՝ Ամոս 9:6) երկինքները (այսինքն՝ մթնոլորտը, որտեղ ամբարվում է խոնավությունը):

Այնուհանդերձ, այս համարը կարող է նաև վերաբերել այն պյուններին, որոնք հիմնված են երկինքների ջրերի վրա (այսինքն՝ մթնոլորտը, տես՝ Ծննդ. 1:7): Նկարագրությունը անորոշ է, և չպետք է բառացիորեն հասկանալ: Խնդրում եմ կարդացեք իմ մեկնությունները Ծննդոց 1-11 գլուխների շուրջ, Ծննդոց 1-11- ժանրը՝ www.freebiblecommentary.org կայքում:

Այս մասում, որտեղ քննարկվում է ՅԱՀՎԵԻ կողմից մթնոլորտի ջրերից վեր Իր պալատը՝ տաճարը կառուցելը, կուզեի նշել մի նոր գրքի մասին, որը գրել է Ջոն Ուոլթերը *Ծննդոց Մեկի Կորսված Աշխարհը . Հնագույն տիեզերաբանություն*, որը շատ օգտակար եղավ ինձ Ծննդոց 1-ին գլուխը մեկնաբանելիս: Նա պնդում է, որ Ծննդոց 1-ը ՀՄԱ արձանագրություն է ՅԱՀՎԵԻ մասին, որը կառուցում է Իր տիեզերական տաճարը (տես՝ Եբր. 8:2,5, 9:23-24): Կարծում եմ այս տեքստը նույնպես այդ մասին է վկայում:

AB առաջարկում է կապ ԲԱՅԻ (BDB 900, KB 1138) և «վերնատան» (էջ՝ 34) միջև, և այս տողը թարգմանում է որպես «նա իր վերնատները ջրերով է ամբարում»: Նկատեք Հոր 37:9 որպես հավանական գուգահեռ (այսինքն՝ «վերնատուն») նաև նկատեք Հոր 38:22:

❖ **«ամպերն Իրեն կառք է դարձնում»** Սեպտուագիան սա վերագրում է հրեշտակային հոգիներին (այսինքն՝ Զերովբեները, Սաղմ. 18:10) և սրան հետևում է Եբր. 1:7 համարը, սակայն համատեքստում Եբրայերեն լեզուն գրեթե պահանջում է, որ սրանք պարզապես բնական տարրեր են, որոնք Աստված օգտագործում է և վերահսկում Իր սեփական նպատակների համար (տես՝ Ես. 19:1):

«Քամի» բառը (անգլերենում) եբրայերեն ու հունարեն լեզուներում կարող է վերաբերել «քամուն», «շնչին» կամ «հոգուն»:

Ամպերը աստվածության տեղափոխման ավանդական միջոցն են (տես՝ Դան. 7:13, Մատթ. 24:30, 26:64, Գործք 1:9-11, Հայտն. 1:7): Այս պատկերը հիշեցնում է ՀԿ-յան ելիցի փորձառության մեջ *Շեխինայի* ամպը (տես՝ Ելից 13:21,22, 14:19,20,24, 16:10, 19:9,16, 24:15,16, 18, 34:5, 40:34-38), որը խորհրդապատկերում է Աստծո ներկայությունն Իր ժողովրդի հետ:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ՇՈՒՆՉ, ՔԱՄԻ, ՀՈԳԻ

Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . SHEKHINA

❖ **«Շրջում է քամու թևերի վրա»** Տես Սաղմոս 18:10-ի գրառումը:

104:4 Ֆիզիկական ստեղծագործությունը (այսինքն՝ քամին և կրակը, տես՝ Սաղմ. 148:8) ՅԱՀՎԵԻ ծառան է (տես՝ LXX, մեջբերված Եբր. 1:7-ում, անձնավորված է ֆիզիկական կողմերը որպես ծառաներ, այսինքն՝ Ուգարտական դիցաբանություն): Այս համարը, ըստ համատեքստի, նկատի չունի «բնական հայտնությունը» (տես՝ Սաղմ. 19:1-6), այլ ՅԱՀՎԵԻ մտերմությունը Իր ֆիզիկական

ստեղծագործության հետ, հատկապես այս մոլորակի: Մ.Ս. Լյուիսը երկիրը անվանում է «հպված մոլորակ»:

ՍԵՍ *ձեռնարկը* (Էջ՝ 879) տալիս է այս մոլորակի շերտերի մասին հնագույն երրայական տեսարանի գեղեցիկ պատկերավոր նկարագրություն:

1. վերը երկինքը (Աստծո բնակատեղին)
2. երկնականարի վրայի ջրերը
3. հաստատությունը (ցամաք երկնականարը իր պատուհաններով, տես՝ Սաղմ. 78:23, Մաղ. 3:10)
4. մթնոլորտը (ամպեր, թռչուններ)
5. սյուները, որոնք պահում են երկինքները (տես՝ Սաղմ. 104:3)
6. երկիրը (տափակ)
7. երկրի հիմքերը հաստատված անդունդի մեջ (տես՝ 1 Թագ. 2:8, Մաղմ. 75:3)
8. *Շեղ-ը* երկրի խորքում

Տես Համատեքստային Հասկացություններ Բ. 4

❖ «կրակ» Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԿՐԱԿ

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 104:5-9

⁵Նա երկրի հիմքերը հաստատեց,
Որպեսզի հավիտյանս հավիտենից չսասանվի:
⁶Այն անդնդով ծածկեցիր ինչպես հանդերձով.
Ջրերը լեռների վրա կանգնեցին:
⁷Փախան Քո սաստելուց,
Քո որոտման ձայնից հապշտապ ետ քաշվեցին:
⁸Լեռները բարձրացան ու հովիտներով իջան այնտեղ,
Որ Դու հիմնել ես նրանց համար:
⁹Սահման դրեցիր, որպեսզի չանցնեն
Ու չծածկեն երկիրը նորից:

104:5-9 Ծննդոց 1-ում միակ բանը, որ Աստված խոսքով գոյության չկոչեց «ջուրն» էր: Այս պարբերությունը նկարագրում է (ինչպես Սաղմ. 104:3) Նրա վերահսկողությունը ջրի վրա (տես՝ Ծննդ. 1:6-8՝ վերը գտնվող ջրերը, Ծննդ. 1:9-10՝ վարը գտնվող ջրերը): Հոր 38:8-11 կազմում է աստվածաբանական զուգահեռ:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՋՐԵՐ

104:5 Աստծո ստեղծած կարգուկանոնը ապահով է (տես՝ 1 Մնաց. 16:30, Սաղմ. 24:1-2, 2 Տիմ. 2:19, Եբր. 11:10):

Այս նույն տեսարանը օգտագործվում է Մեսիայի Գալուստի համար (այսինքն՝ Անկյունաքարը, տես՝ 1 Կորնթ. 3:11, Եփես. 2:20, 1 Պետ. 2:6-8):

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԱՆԿՅՈՒՆԱԶԱՐ

❖ «որպեսզի հավիտյանս հավիտենից չսասանվի» Չնայած Սաղմ. 102:25-26 խոսում է աշխարհի անցնելու մասին (տես՝ Մատթ. 5:18, 24:35, 2 Պետ. 3:10), երկիրը նույնպես օգտագործվում է որպես կայունության սիմվոլ (տես՝ Սաղմ. 78:69, 93:1, 96:10, Ժող. 1:4): «Երկինքները և երկիրը» պարբերաբար կիրառվում են որպես երկու մշտական վկաներ (տես՝ 2 Օրինաց 4:26, 30:19, 31:28, 32:1):

104:6 Պոեզիայի այս տողը հաստատում է, որ ջուրը ծածկել էր երկիրը Աստծո արտաբերված խոսքով ստեղծագործելու մեկնարկի ժամանակ (տես՝ Ծննդ. 1:2, Սաղմ. 33:6-7, Առակ. 3:19-20, 8:24-25, 27-28): Ծննդոցի ամփոփագիրը նկարագրում է, թե ինչպես է Աստված առանձնացնում երևույթները (խավարն ու լույսը, ջուրն ու ցամաքը, աղի ջրերը քաղցրահամ ջրերից) և ինչի համար են դրանք նախատեսված՝ իրենց ներսում և իրենցից դուրս, որպեսզի շարունակվեն և զարգանան ժամանակի մեջ:

❖ **«անդունդ»** Այս տերմինը անձնավորված է մի քանի ՆՄԱ ստեղծագործությանը վերաբերող առասպելներում՝ ցույց տալու սկզբնական ստեղծագործության քառույթ: Սակայն թե՛ Ծննդոց 1-ում և թե՛ Սաղմոս 104:6-ում Աստված է վերահսկում ջրային քառույթը (տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՋՐԵՐ): Այն առանձին, անկախ միավոր չէ, այլ գտնվում է Աստծո վերահսկողության ներքո: Չնայած որ այս Սաղմոսում առկա են մի քանի տերմիններ, որոնք կապված են հնագույն դիցաբանության հետ, Սաղմոսը հեռացրել է այդ բոլոր հնագույն առասպելական անձնավորումները այս տերմիններից (տես՝ Սաղմ. 74:12-17): Տես Ծննդոցի Ներածությունը առցանց՝ www.freebiblecommentary.org :

104:7 «Քո սաստելուց» ԳՈՅԱԿԱՆԸ (BDB 172) նկատի ունի բանավոր հրամանը կամ խոսքը: Սա ՀԿ-ում երեք դեպքերում է կիրառվում՝

1. սկզբնական ստեղծագործության ժամանակ – Սաղմ. 18:13, 15, Եսայի 50:2 (այսինքն՝ Ծննդ. 1:9-10)
2. Ելիցի ժամանակ Կարմիր Ծովը կիսելիս – Սաղմ. 78:13, 106:9
3. դատաստանի աստվածահայտնությունը (չհատակեցված ժամանակ) – Սաղմ. 9:5, 11, 9:21, Եսայի 17:13

Նկատել, որ «որոտը» (BDB 947) համագոր է (տես՝ Հոր 26:14, 37:4-5, Սաղմ. 18:13, 29:3):

Որոտը կիրառվում է Հայտնության գրքում, երբ Հովհաննեսը նկարագրում է՝

1. չորս կենդանիների ձայնը, Հայտն. 6:1
2. մի հզոր հրեշտակի ձայն, Հայտն. 14:2
3. մեծ բազմության ձայնը, Հայտն. 19:6

❖ **«փախան Քո սաստելուց»** Սա խոսում է Աստծո կողմից ասված խոսքի գործության մասին (տես՝ Ծննդոց 1, Եսայի 55:11, Եբր. 1:3): Այն նաև ցույց է տալիս, որ Նրա Խոսքը, ոչ միայն գոյության են կոչում ինչ-որ բաներ, այլ դրանք ձևավորվում և կազմավորվում են Իր խոսքի միջոցով անգամ սկզբնական ստեղծագործությունից հետո:

❖ **«Ք որոտման ձայնից հապշտապ ես քաշվեցին»** Սա կարծես թե մեզ հիշեցնում է Ելիցի դեպքը, երբ Աստծո ձայնը բնութագրվում է որպես որոտմունք՝ Սինա լեռան վրա Օրենքը տալու ժամանակ (տես՝ Ելից 19:10-19):

104:8-9 «այնտեղ, որ Գու հիմնել ես նրանց համար» Այս երկու համարները ցույց են տալիս, որ Աստված է Իր ստեղծագործության վրա վերահսկում: Գոյություն ունի ծրագիր, որին հետևում է արարչագործությունը: Այս հիմնական աշխարհայացքը հիմք է հանդիսանում արևմտյան, գիտական կողմնորոշման համար: Գոյություն ունի բնական կարգուկանոն, որը կարելի է տեսնել ստեղծագործության մեջ Աստծո ստեղծող և պահպանող ձեռքի շնորհիվ: Այս գործող, սուրբգրային անձնավորումը պնդում է, որ Աստված ներգրավված է իր ստեղծագործության ամեն պահի մեջ:

104:9 Աստվածաշունչն ունի շատ հատվածներ ՅԱՀՎԵԻ մասին, Ով վերահսկում և մշտապես սահմաններ է դնում ծովերի, գետերի և լճերի համար (տես՝ Հոր 38:8-11, Սաղմ. 74:15, Առակ. 8:29, Երեմ. 5:22): Ջուրը, իր կործանարար գործությամբ հանդերձ, սանձվում է (այսինքն՝ Եսայի 43:2):

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՋՐԵՐ

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 104:10-13

**¹⁰Հովիտների մեջ աղբյուրներ է բխեցնում,
Որոնք լեռների միջից են հոսում:
¹¹Դրանք ջուր են տալիս դաշտի բոլոր գագաններին,
Ու վայրի էշերն իրենց ծարավն են հագեցնում:
¹²Նրանց մոտ երկնքի թռչուններն են բնակվում,
Որոնք երգում են ճյուղերի միջից:
¹³Նա Իր օթևաններից լեռներն է ջրում .
Քո գործերի պտղով կշատանում է երկիրը:**

104:10-17 Ստեղծագործության երրորդ օրն այս Սաղմոսում ընդլայնված է: Դա բուսականության ստեղծման և ոռոգվելու օրն էր, որը մարդկանց և կենդանիների համար ուտելիք էր դառնալու (տես՝ Հոբ 38:39-41):

1. վայրի գագանները քննարկվելու են Սաղմ. 104:10-13-ում
2. տնային կենդանիները՝ Սաղմ. 104:14-ում
3. մարդկությունը՝ Սաղմ. 104:14-15-ում

Ուշադրություն դարձրեք պարբերաբար կիրառվող ԴԵՐԲԱՅՆԵՐԻՆ, որոնք ցույց են տալիս աստվածային գործունեությունը (տես՝ Սաղմ. 104:2,3,4,10,13,14):

Կերակուրի առատությունը ցույց է տալիս Գևտ. 26:1-13, 2 Օր. 28:1-13, Սաղմ. 1:2-3-ի իրականացումը: Այս նպատակով է ստեղծվել ամբողջ արարչագործությունը և այսպիսին էր նախքան Անկումը: Սա Հայտնություն 21-22 տեսարանն է (այսինքն՝ երկինքը որպես նոր Եդեմ):

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 104:14-17

**¹⁴Նա անասունների համար խոտ է բուսցնում
Ու մարդու ծառայության համար՝ բույս,
Որպեսզի կերակուր հանի երկրից:
¹⁵Ու գինի, որ ուրախացնում է մարդու սիրտը,
Եվ յուղ, որ նրա երեսը փայլեցնի,
Ու հաց, որ զորացնի մարդու սիրտը:
¹⁶ՏԻՐՈՋ ծառերն ավիշով լի են,
Լիբանանի մայրիները, որ Ինքն է տնկել:
¹⁷Այնտեղ թռչուններն իրենց բներն են շինում,
Իսկ արագիլի բնակարանը մշտադալար ծառերի վրա է:**

104:14 «մարդու ծառայության համար՝ բույս» Հետաքրքիր է նշել, որ մարդկությունը պետք է աշխատեր թե՛ անկումից առաջ և թե՛ հետո (տես՝ Ծննդ. 2:15 և 3:17-19):

104:15 «գինի, որ ուրախացնում է մարդու սիրտը» Գինին դիտարկվում է Աստծո պարգևների ցանկում: Աստվածաշունչը չի դատապարտում գինին, այլ գինու չարաշահումը:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԱԼԿՈՀՈԼԸ ԵՎ ԱԼԿՈՀՈԼԻ ՉԱՐԱՇԱՀՈՒՄԸ

❖ «որ նրա երեսը փայլեցնի» «Փայլեցնել» (BDB 843 II, KB 1007 II) ՀԿ-ում միայն այստեղ է գտնվում: Այն վերաբերում է ձիթայուղին, որն օգտագործվում էր հնում մարդկանց կողմից որպես կոսմետիկա: Տոնական օրերին պատրաստության ժամանակ այդ յուղով խնամում էին դեմքն ու ձեռքերը (տես՝ Սաղմ. 23:5, 45:7, 92:10, Ժող. 9:8, Դուկաս 7:46):

104:17-18 Չնայած որ դրանք հանդիպում են պոեմի տարբեր տներում (ըստ NASB-ի), դրանք երկուսն էլ կարծես թե բնութագրում են տների տեսակներ, որոնք Աստված պատրաստել է

կենդանիների համար: Այս Սաղմոսը խոսում է կենդանական աշխարհի համար Աստծո հոգածության և մատակարարման մասին (տես՝ Հովնան 4:10, Հոր 39-41):

104:17

NASB, NKJV, NRSV, TEV

NJB

REB

Peshitta

LXX

«եղևներ»

«ամենաբարձր նյութերի վրա»

«ծայրերին»

«կիպարիսների մեջ»

«առաջնորդում է նրանց»

MT տալիս է «եղևների մեջ» (BDB 141): Մի քանի ուղղումներ են առաջարկվել՝

1. מִשׁוֹרֵר - եղևնու/կիպարիսի/գիհու ծառերի մեջ
2. מִשְׂרָר - ծայրին
3. מִשְׂרָר - գլուխների վրա

UBS տեքստային նախագիծը՝ էջ 378, տալիս է #2 “C” գնահատական, որը նշանակում է, որ կոմիտեն չի կարողացել որոշել, թե որն է բնագրայինը: Արդյունքում առաջարկվել է հետևյալ թարգմանությունը՝ «եղևների գագաթներին» (այսինքն՝ Լիբանանի մայրիների ամենաբարձր մասը), տես՝ հ. 16:

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍ. ՍԱՂՄՈՍ 104:18-23

¹⁸Բարձր բլուրները այժմաների ապաստարանն են,

Իսկ վեճերը՝ նապաստակների:

¹⁹Եղանակների համար լուսինը սահմանեց,

Արեգակն իր մայր մտնելու ժամանակը գիտե:

²⁰Խավար ես անում, ու գիշեր է լինում,

Որի մեջ անտառի բոլոր գագաններն են գաղտագողի շրջում:

²¹Առյուծների կորյունները մռնչում են հափշտակության համար

Ու Աստուծոց իրենց ուտելիքն են խնդրում:

²²Երբ արեգակը ծագում է, միասին հավաքվում են

Ու պառկում են իրենց որջերում:

²³Մարդը մինչև երեկո գնում է իր գործին

Ու իր ծառայությանը:

104:18

NASB

NKJV, REB, TEV, JPSOA

NKJV ծանոթագրություն

NRSV, NJB, Peshitta

LXX

«շեփանիմ»

«ժայռի փչակներ»

«ժայռի ճագար» (Ղևտ. 11:5)

«կոնիներ»

«նապաստակներ»

ՀԿ-ում նշված կենդանիները դժվար է տարբերակել, քանի որ՝

1. դրանց անունները տարբեր երկրներում տարբեր են
2. նույնիսկ միևնույն մշակույթի ներսում ունեն տարբեր անուններ

ՀԿ-ի բույսերի և կենդանիների մասին լավ, համառոտ քննարկման համար տես՝ UBS-ի *Աստվածաշնչի Ֆաունա և Ֆլորա* գիրքը:

104:19 «Եղանակների համար լուսինը սահմանեց, արեգակն իր մայր մտնելու ժամանակը գիտե» Սա արտացոլում է ստեղծագործության չորրորդ օրը և ցույց է տալիս մի կարևոր ճշմարտություն, որ Աստված է վերահսկում արևն ու լուսինը (տես՝ Ծննդ. 1:14-19), ինչպես նաև լույսը և խավարը (տես՝ Ծննդ. 1:3-5): Սա նման չէ ՀՄԱ-ի հաղթանակի մասին առասպելներին կամ լույսի և խավարի ուժերի միջև հակադրությանը, այլ ցույց է տալիս, որ Աստված է վերահսկում դրանց բոլորին: Սա շատ նշանակալի հայտարարություն է Բաբելոնյան աստղային երկրպագության

(ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ԼՈՒՄՆԻ ՊԱՇՏԱՄՈՒԿՆԸ) և մերօրյա հորոսկոպների մասին առասպելների (տես՝ Սաղմ. 19:1-6) լույսի ներքո:

Լուսատուները (արևն ու լուսինը) տրվում են Ծննդ. 1:14-ում պաշտամունքի ժամերը նշանակելու համար (այսինքն՝ Շաբաթը, տարեկան տոնական օրերը, ծոմերը): Դրանք մարդկության երկրպագության ժամանակների ծառաներն են: Այս համատեքստում դրանք իրականում նկատի չունեն եղանակները, եթե միայն կապ չունեն՝

1. ՀՄԱ-ում չոր և թաց եղանակների հետ (տես՝ Սաղմ. 104:10-17)

2. տարբեր կենդանիների կերակրելու ժամանակների հետ (տես՝ Սաղմ. 104:20-23)

Աստված ստեղծեց և վերահսկում է լույսը և խավարը (տես՝ Սաղմ. 74:16, Ամովս 5:8): Դրանք աստվածներ չեն կամ հրեշտակներ, որոնք ազդում են մարդկային կյանքի վրա: Դրանք կարգուկանոնով ստեղծագործության ասպեկտներ են՝ իրենց կանոնավոր պտույտներով, որոնք նախատեսված են գործելու և հանգստանալու համար:

104:20a Այս տողն ունի երկու ԲԱՅ, որոնք երկուսն էլ ՀԱՅՑԱԿԱՆ հոլովով են (սակայն չեն թարգմանվել որպես ՀԱՅՑԱԿԱՆՆԵՐ) որպես ստեղծագործության ժամանակ Աստծո անցյալում կատարած գործողություններ (տես՝ Ծննդ. 1:3-4):

104:21-23 Չնայած այն կարծես թե ինչ որ տեղ տարօրինակ է առաջին հայացքից, սակայն այս համարները պարզապես հայտարարություն են, որ անտառի կենդանիները օգտագործում են գիշերային ժամանակը, որպեսզի հայթայթեն իրենց կերակուրը, իսկ մարդկությունը և այլ կենդանիներ օգտագործում են ցերեկային ժամերը, որպեսզի հավաքեն իրենց կերակուրը: Կարծես թե աստվածաբանական կիրարկումներ չկան, պարզապես հայտարարություն է այն մասին, թե ինչպես է ստեղծագործությունը իր հասանելի ժամանակը բաշխում, որպեսզի օգտագործի երկրի արդյունավետությունը:

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 104:24-26
²⁴Որքան բազմազան են Քո գործերը, ո՛վ ՏԵՐ,
Դու այդ բոլորն իմաստությամբ արարեցիր .
Երկիրը լեցուն է Քո ստեղծածներով,
²⁵Ինչպես այս մեծ ու լայն ծովը,
Ուր անթիվ կենդանիներ են վխտում՝ մեծ ու փոքր:
²⁶Այնտեղով նավերն են անցնում,
Ու Լևիաթանը, ում նրանց մեջ խաղալու համար ստեղծեցիր:

104:24 «Դու այդ բոլորն իմաստությամբ արարեցիր» Սա հնարավոր է Առակ. 8:22-31-ին ակնարկ է, որտեղ անձնավորված «իմաստությունը» ՅԱՀՎԵԻ գործակալն էր ստեղծագործության ժամանակ (տես՝ Առակ. 3:19):

❖ «Երկիրը լեցուն է Քո ստեղծածներով» Սա վերաբերում է կենդանի արարածներին, որոնք փթթում են երկրի վրա, բացառությամբ ջրային արարածների (Սաղմ. 104:25-26):

Այս տերմինը՝ «ստեղծածները» (BDB 889, KB 1114) մի քանի կերպ է թարգմանվում՝

1. NASB, NKJV, TEV, NJB, REB – ունեցվածք
2. NASB լուսանցք, NRSV – արարածներ
3. JPSOA – ստեղծվածներ
4. LXX – ձեռքբերումներ
5. KJV, Peshitta – հարստություններ
6. Knox – Քո ստեղծագործող գործությունը

MT տալիս է ԵԶԱԿԻ, սակայն հավանաբար սա հավաքական ԳՈՅԱԿԱՆ է:

104:26 «Ու Լևիաթանը, ում նրանց մեջ խաղալու համար ստեղծեցիր» Աստված խաղում է Իր ստեղծած կենդանիների հետ: Ուզարտական գրականության մեջ (այսինքն՝ Ռաս Շամրայի տեքստերում) ամենաբարձր աստվածը՝ *էլը*, խաղում է ծովահրեշի՝ *Լոթոնի* (եբրայերենում՝ *Լևիաթանի*) հետ: Ակնհայտ կապ է նկատվում ՀԿ-յան և Ուզարտական դիցաբանության (այսինքն՝ քանանացիների) այս նկարագրությունների միջև: Կարծում են ՀԿ-յան հեղինակները օգտագործում էին ՀՄԱ-ի պտղաբերության աստվածների հետ կապված քաջ հայտնի հասկացություններ, պատկերներ, պատմություններ, որպեսզի հաստատեն ՅԱՀՎԵԻ յուրահատկությունն ու մեծափառությունը: Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ՄԻԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ:

«Լևիաթան» տերմինը (BDB 531) վերաբերում է մի հնագույն, մեծ ծովահրեշի, մինչ «Բեհեմոթ» (BDB 97, Հոր 40:15) տերմինը կարծես թե նկատի ունի հնագույն, մեծ ցամաքային հրեշի (տես՝ Սաղմ. 74:13,14, Հոր 3:8, 41:1, Եսայի 27:1): Լևիաթանի մասին ամբողջական գրառման համար տես՝ Եսայի 27:1:

Հրեական Սերտողության Աստվածաշունչը (էջ՝ 1398) նշում է, որ որոշ գիտնականներ «Լևիաթան» տերմինը դիտարկում են իր իսկ բառացի իմաստով՝ «ուղեկցորդներ», որոնք դեֆիիններն են կամ նավերի մոտ հաճախ գտնվող մեծ ձկները:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ԼԵՎԻԱԹԱՆ

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 104:27-30

**27Սրանք բոլորը Քեզ են սպասում,
Որպեսզի իրենց ուտելիքը ժամանակին տաս:**
**28Դու տալիս ես նրանց, ու նրանք հավաքում են:
Բացում ես ձեռքդ, ու կշտանում են Քո բարիքով:**
**29Երբ Քո երեսը ծածկում ես, տազնապում են,
Երբ առնում ես նրանց շունչը,
Մեռնում են իրենց հողն են վերադառնում:**
**30Ուղարկում ես Հոգիդ, ու նրանք ստեղծվում են,
Ու նորոգում ես երկրի դեմքը:**

104:27-28 «Սրանք բոլորը Քեզ են սպասում» Սա ցույց է տալիս Աստծո հոգատարությունը և շնչի մատակարարումը բոլոր իր արարածներին (տես՝ Ծննդ. 1:29-30, Կող. 1:17):

104:29-30 Սա պարզապես փաստ է, որ հինը՝ ձերը մեռնում է (տես՝ Ծննդ. 3:19, Հոր 10:9, Սաղմ. 90:3) և նորերը ծնվում են, որպեսզի փոխարինեն հներին: Սա ակնհայտ ակնարկ է մարդկությանը, որ ստեղծվել է երկրի հողից և Աստված նրա ռունգերի մեջ կյանքի շունչն է փչել (տես՝ Ծննդ. 2:7):

Այնուհանդերձ, հետաքրքիր է, որ մարդը դառնում է *nephesh* (BDB 659) Ծննդ. 2:7-ում, որը նշանակում է «շնչի կյանք»: Այս *nephesh* տերմինը նաև կիրառվում է նկատի ունենալու Ծննդոցում առկա կենդանիներին (տես՝ Ծննդ. 1:24, 2:19):

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . NEPHESH

❖ Ուշադրություն դարձրեք «հոգի» (այսինքն՝ «շունչ», BDB 924, տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ՀՈԳԻՆ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆՉՈՒԹՅՈՒՆ) բառի կրկնակի կիրառությանը:

1. մարդկային հոգին կամ կյանքի ուժը
2. Աստծո Հոգին (կամ Ծննդ. 2:7-ի «շունչը»)

ՀԿ-ում «Հոգին» ուժ է Աստծուց, որը իրականացնում է Նրա նպատակները (այսինքն՝ Ծննդ. 1:2), սակայն ՆԿ-ում այս հասկացությունը դառնում է անձնային:

ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ՀՈԳՈՒ ԱՆՁԸ

NASB (ԹԱՐՄԵՑՎԱԾ) ՏԵՔՍՏ. ՍԱՂՄՈՍ 104:31-35

³¹ՏԻՐՈՋ փառքը թող հավիտյան լինի .

ՏԵՐԸ թող ուրախանա Իր գործերի վրա:

³²Նայում է երկրին, ու այն դողում է .

Գիպչում է լեռներին, ու դրանք ծխում են:

³³ՏԻՐՈՋՆ եմ երգելու ամբողջ կյանքիս մեջ .

Աստծու փառքն եմ երգելու, քանի դեռ կամ:

³⁴Նրա մասին իմ խորհրդածությունները քաղցր են լինելու:

Ես ՏԻՐՈՋՈՎ եմ ուրախանալու:

³⁵Մեղավորները աշխարհից թող վերանան,

Ու ամբարիշտներ այլևս չգտնվեն նրա մեջ:

Օրհնի՛ր ՏԻՐՈՋԸ, ո՛վ իմ անձ:

Փառաբանեցե՛ք Աստծուն:

104:31-32 Անգլերեն մի քանի թարգմանություններ Սաղմ. 104:31-32-ը դիտարկում են որպես առանձին պարբերություն (այսինքն՝ NKJV, TEV, NJB, REB): Սա անդրադարձ է ստեղծագործության յոթերորդ օրվան:

Այս համարներում առկա են երկու քերականական առանձնահատկություններ:

1. Սաղմ. 104:31 ունի երկու ՀԱՅՑԱԿԱՆ

ա. ՏԻՐՈՋ փառքը թող հավիտյան լինի – BDB 224, KB 243, *Qal* ՀԱՅՑԱԿԱՆ, տես՝ Սաղմ. 86:12, տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ. ՀԱՎԻՏՑԱՆ (*o'lam*)

բ. ՏԵՐԸ թող ուրախանա Իր գործերի վրա – BDB 970, KB 1333, *Qal* ԱՆԿԱՏԱՐ կիրառված ՀԱՅՑԱԿԱՆ իմաստով, տես՝ Ծննդ. 1:31, տես՝ Չոն Հ. Ուոլթնի *Ծննդոցի կորած աշխարհը մեկ . Հնագույն Տիեզերաբանություն*:

2. Սաղմ. 104:32 սկսում է «Նա ով. .» (ԴԵՐԲԱՅ), ինչը տեսնում ենք այս Սաղմոսի մեկնարկին (տես՝ Սաղմոս 104:1-ի գրառումը):

104:32 Այս լեզուն կիրառվում է աստվածհայտնության համար: Ստույգ, թե ինչպես է սա համապատասխանում Ծննդոց 1-ի հետ, անհայտ է: Սա սովորաբար առնչվում է Անկումից հետո ընկած ժամանակի հետ, երբ մեղավոր աշխարհը ջղաձգված էր իր սուրբ Արարչի մոտեցումից:

104:33-34 Անգլերեն մի քանի թարգմանություններ Սաղմ. 104:33-34 դիտարկում են որպես առանձին պարբերություն (այսինքն՝ NKJV, TEV, NJB, REB): Պատճառը՝

1. որ Սաղմ. 104:33-ն ունի երկու ԸՂՋԱԿԱՆ

2. Սաղմ. 104:34-35-ը ունի երկու *Qal* ԱՆԿԱՏԱՐ, որոնք կիրառված են ՀԱՅՑԱԿԱՆ իմաստով (և ենթադրվում է երրորդը՝ Սաղմ. 104:35-ը):

Մեկը փառաբանելու է Աստծուն խոսքերով, մտքերով, և կյանքով կամ էլ սպառվելու է (BDB 1070, KB 1752) և ոչնչանա (այսինքն՝ Ծննդոց 3): Այն ինչ Աստված սկզբում ստեղծեց՝ վերականգնվելու է (համեմատեք Ծննդոց 1-2-ը Հայտնություն 21-22-ի հետ):

104:35ա-բ Այս Սաղմոսը նկարագրում է *Էլոհիմի* ստեղծագործությունը այնպես, ինչպես նախատեսված էր լինել (տես՝ Ծննդոց 1-2, այսինքն՝ առատ և խաղաղ) և թե ինչպես է այն նորից լինելու (տես՝ Հայտնություն 21-22, նոր Եղևմը, Նոր Երուսաղեմը):

104:35գ-դ Այս Սաղմոսի եզրափակումը համընկնում է Սաղմոս 103-ի կրկնակի ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆՆԵՐԻ հետ (երկու *Piel* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆՆԵՐ, «օրհնեցե՛ք»): Այստեղ՝

1. Օրհնի՛ր – BDB 138, KB 159, *Piel* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

2. Փառաբանեցե՛ք – BDB 237, KB 248, *Piel* ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ, տես՝ Սաղմ. 105:45, 106:48:

❖ «ՏԵՐ» Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . ԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ , Դ .

❖ «անձ» Տես՝ ՀԱՏՈՒԿ ԹԵՄԱ . NEPHESH

ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Սա ուղեցույց հանդիսացող սերտողության մեկնաբանություն է, որը նշանակում է, որ դուք եք պատասխանատու Աստվածաշնչի ձեր մեկնաբանության համար: Մեզնից յուրաքանչյուրը պետք է քայլի իր ունեցած լույսով: Դուք, Աստվածաշունչը և Սուրբ Հոգին եք մեկնաբանության մեջ առաջին տեղում: Դուք չպետք է այն զիջեք մեկնաբանին:

Քննարկման այս հարցերը կազմվել են ձեզ օգնելու, որպեսզի մտածեք գրքի այս բաժնի գլխավոր հարցերի շուրջ: Դրանք մտածելու տեղիք տվող հարցեր են և վերջնական չեն:

1. Ինչպե՞ս են կապված Սաղմոս 103 և Սաղմոս 104-ը:
2. Ո՞րն է «ՅԱՀՎԵ» տերմինի կարևորությունը, որը թարգմանված է «ՏԵՐ» (բոլորը մեծատառերով) և *Էլոհիմ*, որը անգլերենում /հայերենում/ թարգմանված է «Աստված»:
3. Ինչպե՞ս է այս Սաղմոսը արտացոլում Ծննդոց 1-ը:
4. Ինչո՞ւ է այս Սաղմոսում հրեշտակների և մարդկանց ներկայությունը թերագնահատված, իսկ կենդանական աշխարհի կյանքը՝ մեծարված:
5. Ինչո՞ւ է Աստծո վերահսկողությունը լուսնի և արևի վրա այդքան կարևոր այս ՀՄԱ-յան համատեքստում:
6. Ինչպե՞ս է Սաղմ. 104:33-34 արտացոլում ՀԿ-յան ճշմարտությունների այլ կարևոր մասեր, որոնք այս և հաջորդ կյանքում Աստծո հոգատարության մասին են:
7. Բացատրե՛ք «ոչնչացման» արդի աստվածաբանական հասկացությունը: